

IZVJEŠTAJ O USAVRŠAVANJU U LONDONU

U razdoblju od 16.-22. svibnja 2022., suradnica na projektu Jelka Vukobratović boravila je u Londonu za potrebe arhivskog istraživanja, edukacije i povezivanja s britanskim istraživačima rane diskografske industrije.

U nacionalnom arhivu u Londonu (National Archives), istražila je dokumente vezane uz povijest tvrtki Edison Bell Limited i Edison Bell International, naročito dokumentaciju iz 1920-ih i 1930-ih godina, koja je mogla sadržavati spominjanje zagrebačke tvornice Edison Bell Penkala. Dokumenti iz londonskog arhiva potvrdili su pretpostavku da je Penkalina suradnja s londonskim Edison Bellom počela ranije od formiranja međunarodne mreže Edison Bell International. Također, dokumenti su pokazali prethodno nepoznatu vezu između zagrebačke i milanske tvornice ploča, koju je londonska središnjica smatrala zagrebačkom podružnicom. Ostali pregledani dokumenti, odnose se na kontekstualne podatke, poput lokalnih propisa pojedinih engleskih gradova koji su zabranjivali javno emitiranje zvuka gramofona, kao i ugovori i pregovori između britanskih društava za izvođačko pravo s brodskim i željezničkim prijevoznicima o uvjetima korištenja gramofona u putničkom prijevozu. Potonji dokumenti protežu se na razdoblje od 1910.-1940-ih i svjedoče o ranoj implementaciji izvođačkog prava vezanog uz mehaničku reprodukciju.

Iako je prvobitni plan edukacije uključivao odlaske na predavanja nekih od londonskih visokih glazbenih škola koje u programu imaju i studije popularne glazbe, to nije bilo moguće jer je nastava u ljetnom semestru na većini sveučilišta u Ujedinjenom kraljevstvu završila 30. travnja, a zbog pandemije je prethodno bila održavana online. Umjesto toga, brojni fakulteti u svibnju nude javna predavanja i dane otvorenih vrata za potencijalne studente.

Osim istraživanja u nacionalnom arhivu i posjete glazbenim visokoobrazovnim ustanovama u Londonu, u subotu 21. lipnja, Vukobratović je prisustvovala sastanku udruge *City of London Gramophone and Phonograph Society* koji se održao u muzeju *Musical Museum*. Ovo društvo, formirano 1919. godine, najstarije je društvo posvećeno proučavanju ranih snimaka i diskografske industrije, a osim engleskih, ima i članove iz ostalih dijelova svijeta. Na sastanku u subotu, članovima društva je bila prezentirana izložba ranih strojeva za mehaničku reprodukciju glazbe koju je društvo postavilo u muzeju za vrijeme pandemije. Izloženi su mehanički klaviri, valjci, fonografi, gramofoni i električne kino-orgulje proizvođača Wurlitzer za koje nam je direktor muzeja priredio i demonstraciju uz kratki koncert. U muzeju se nalazi i fonoteka s velikom kolekcijom valjaka (nekoliko desetaka tisuća) za mehaničke klavire te nešto manjim brojem cilindara za fonografe i gramofonskih ploča. U fonoteci radi volonterka koja trenutno izrađuje katalog i koja je tražila savjete o najboljem načinu popisivanja i sistematiziranja građe, s kojom je dogovorena međusobna suradnja. Na sastanku društva, Vukobratović se sastala i s doktoricom Injom Stanović, predavačicom na *City University London* i suradnicom na projektu *Redefining Early Recordings as Sources for Performance Practice and History*.

